

A85/14

13 maart 1985

DERDE WEENSE DIALOOG

Van 25 tot en met 28 januari jl. vond in Wenen de derde zogenaamde Weense Dialoog plaats, waaraan werd deelgenomen door ruim vierhonderd vertegenwoordigers van onder meer politieke partijen, vredesorganisaties, vakbonden, kerkelijke kringen, artsen en wetenschappers uit de hele wereld. Het initiatief tot de bijeenkomst berustte evenals de vorige keren ook nu weer bij het International Liaison Forum of Peace Forces, ILF, een andere verschijningsvorm van de Wereldvredesraad.

In deze FOCUS wordt enige aandacht besteed aan een aantal facetten van het fenomeen Weense Dialoog, zoals organisatie, bemoeienis van Oosteuropese politieke partijen en samenstelling van landendelegaties. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de voorlopige deelnemerslijst van de bijeenkomst van januari jl.

Het International Liaison Forum of Peace Forces (ILF)

Het ILF is de opvolger van de Continuing Council of Peace Forces die na het door de Wereldvredesraad in samenwerking met het Sovjetcomite ter Verdediging van de Vrede georganiseerde Wereldcongres van Vredeskrachten, in Moskou oktober 1973, in het leven werd geroepen om de contacten met nieuwe relaties in stand te houden.

In 1977, toen de "vredeskrachten" voor een vervolgconferentie (i.c. het Wereldvredesforum) opnieuw in Moskou waren werd het CLC uitgebreid en omgedoopt tot International Liaison Forum of Peace Forces, ILF.

Het ILF staat vanaf het eerste moment onder voorzitterschap van Romesh CHANDRA, de president van de Wereldvredesraad. Daarnaast blijken ook andere functionarissen van het ILF vaak nauwe banden te hebben met de WVR of belangrijke posities te bekleden in de communistische landen. Onder hen bevinden zich bijvoorbeeld:

- 1 Oleg KHARKHARDIN, USSR, secretaris generaal van het ILF; medewerker van het International Department van de CPSU; eerste vice-voorzitter van het Sovjetvredescomite.

- 2 Viktor G. AFANASIEV , USSR , vice president van het ILF; lid van het Centrale Comite van de CPSU ; hoofdredacteur van de Pravda ; voorzitter van het Sovjetcomite voor het Wereldcongres van Vredeskrachten ; plaatsvervangend lid van het Opperste Gerechtshof.
- 3 , Chili , vice president van het ILF ; lid van het presidium van de Wereldvredesraad.
- 4 Edith BALLANTYNE , Canada , vice president ILF en secretaris generaal van de vaak nauw met de Women's International Democratic Federation , WIDF , samenwerkende Women's International League for Peace and Freedom.
- 5 , USA , vice president ILF ; lid van de Wereldvredesraad.
- 6 , USA , secretaris van het ILF ; secretaris van de Wereldvredesraad, en
- 7 , UK, secretaris van het ILF ; lid van de Wereldvredesraad.

Onder de activiteiten die door het ILF georganiseerd worden nemen de zgn. Weense Dialogen een belangrijke plaats in. De eerste van die bijeenkomsten vond plaats van 29 januari tot en met 1 februari 1982 en de tweede van 14 tot en met 17 november 1983.

Dat er een zeer nauwe band bestaat tussen de Wereldvredesraad en het ILF kwam begin januari opnieuw duidelijk naar voren. Ter gelegenheid van een vredesconferentie in Havana werd in het Cubaanse partijdagblad Granma ruimte gegeven aan Romesh CHANDRA, die ondermeer over de Derde Weense Dialoog sprak. Die bijeenkomst werd georganiseerd, aldus CHANDRA in het bericht, door de Wereldvredesraad.

Vorbereidingsfase

In de voorbereidingsfase van de 3e Weense Dialoog is gebleken dat de Bulgaarse Boerenpartij ,BZNS, het initiatief nam om een of meer Nederlandse parlementariërs of jonge partijmedewerkers te benaderen voor deelname aan de Weense bijeenkomst. De daaraan verbonden reis- en verblijfskosten zouden volledig voor rekening van de Bulgaren komen.

Hoewel de Bulgaarse Boerenpartij niet beschouwd kan worden als een politieke partij die te vergelijken is met een partij uit het systeem van de parlementaire democratie onderhoudt zij wel sinds jaar en dag goede contacten met een aantal Nederlandse politieke partijen.

In verband met deze Bulgaarse sponsoring is het wellicht nuttig hier in herinnering te roepen dat op 9 februari 1984 in Sofia een "vredes- en solidariteitsfonds" gesticht werd dat tot doel had een bijdrage te leveren aan de samenwerking tussen Bulgaarse vredesorganisaties en vredeskrachten in het buitenland bij het werk voor vrede en ontspanning en bij de strijd tegen imperialisme , kolonialisme en rassisme. De voorzitter van het fonds is , lid van het politburo van de Bulgaarse communistische partij en voorzitter van het Nationale Front. Dat is de overkoepelende organisatie waarin politieke partijen en

massa-organisaties verenigd zijn en die de leidende rol van de communistische partij erkent. Het lijkt voor de hand te liggen dat het niet in laatste instantie de boerenpartij is die de reis van een van de Nederlandse deelnemers zou financieren, maar dit speciale vredesfonds van de communistische partij.

De Nederlandse delegatie kwam tot stand dankzij de inzet van de meest loyale Wereldvredeesraad activist in Nederland, de tot Nederlander genaturaliseerde Hongaar Miklos RACZ.

De feitelijke Dialoog

De derde Weense Dialoog over problemen van ontwapening en ontspanning, die van 25 tot en met 28 januari jl. plaatsvond, werd bepaald door het streven van de organisatoren de eenheid onder de vredesactivisten te vergroten en "gezamenlijk activiteiten te ontplooiën om een kernoorlog te voorkomen." De thema's die daarbij veelvuldig aan de orde kwamen waren de herdenking in 1985 van de veertigste verjaardag van zowel het einde van de Tweede Wereldoorlog als de oprichting van de Verenigde Naties.

Blijkens een bericht in het Oostduitse partijdagblad Neues Deutschland zouden de deelnemers aan de Dialoog het er met elkaar over eens zijn geweest dat de ontwikkeling van wapensystemen in de ruimte onmiddellijk gestopt moet worden en dat de plaatsing van Amerikaanse middellange-afstands kernraketten in West Europa ongedaan moet worden gemaakt. Verder was het met het oog op de te verwachten onderhandelingen in Geneve van het grootste belang, aldus de krant om met nadruk de hoop en verwachting van alle vredelievende mensen tot uitdrukking te brengen dat die onderhandelingen tot positieve en concrete resultaten zouden leiden. In zijn toespraak liet de leider van de Oostduitse delegatie, SED-functionaris Manfred FEIST, overigens weten dat het vooral aan de gemeenschappelijke strijd van alle vredeskrachten te danken was dat er in Geneve weer gepraat zou gaan worden tussen Russen en Amerikanen.

Veel sprekers veroordeelden scherp de vermeende 'pogingen van het westen om de vredesbeweging uiteen te drijven,' terwijl ook de 'anti-sovjetpropaganda' het moest ontgelden. Volgens Neues Deutschland hadden verder met name de aanwezige Belgen in hartstochtelijke bewoordingen gewag gemaakt van de toenemende weerstand tegen de raketten, 'ondanks harde druk van Washington'. Verder haalde de Amerikaanse ex-presidentskandidaat JACKSON de kolommen met zijn uitspraak dat wapensystemen in de ruimte 'waanzin' zijn.

De Derde Weense Dialoog werd besloten met een eenstemmig aangenomen slotcommuniqué waarin nogmaals het belang benadrukt werd van versterkte eenheid in actie van alle vredeskrachten om de invloed van de openbare mening op de nieuwe Amerikaans-Russische onderhandelingen in Geneve over middellange-afstandsraketten en ruimtewapens tot gelding te brengen.

Over de deelnemers

Volgens het bekende Sovjetrussische tijdschrift Nieuwe Tijden zal het proces van de Dialoog nooit meer ophouden: de deelnemers zullen, eenmaal weer thuis in eigen land steeds meer landgenoten voor de vredesstrijd weten in te nemen.

Een vergelijking van de herkomst van de deelnemers aan de serie Weense Dialogen leert dat er inderdaad sprake is van een proces dat zich als een olievlek dreigt te verspreiden over de niet-communistische wereld. Nog voortdurend neemt het aantal landen, van waaruit delegaties naar Wenen komen, toe. In januari jl. waren er bijvoorbeeld voor het eerst delegaties uit Brazilië, Venezuela, El Salvador, Japan, Maleisie, Ierland, Marokko, Angola, Namibië, Niger, Nigeria, Sierra Leone en, tenslotte, San Marino.

Een opvallende nieuwkomer onder de internationale organisaties die aan de Derde Weense Dialoog deelnamen was de International Progress Organisation, IPO, die in oktober 1984 sterk de aandacht trok door middel van paginagrote advertenties in een aantal gerenommeerde Westeuropese dagbladen waarin de resultaten van een tribunaal over de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten bekend gemaakt werden.

De aanwezigheid van de Braziliaan Antonio Ribas PINHEIRO MACHADO NETTO, die directeur is van het Braziliaanse Centrum voor de Verdediging van de Vrede en het Milieu, krijgt een bijzonder perspectief in het licht van de campagne van de Wereldvredeeraad tegen het testen in Brazilië van chemische bestrijdingsmiddelen door Westerse industrieën. Die campagne maakt deel uit van de plannen van een aantal communistische mantelorganisaties om nadrukkelijker de samenhang tussen de wapenwedloop en milieuproblemen te etaleren.*

Een ander programmapunt uit het actieplan van de Wereldvredeeraad voor 1985 dat op de Weense Dialoog gestalte kreeg was het nauwer aanhalen van de banden tussen vredesactivisten uit enerzijds Europa en anderzijds Afrika en Azië.** De grote delegaties uit Japan en Angola evenals de kleinere uit een vijftal andere Afrikaanse staten spreken wat dat betreft boekdelen.

*MACHADO NETTO was overigens samen met de secretaris generaal van het Centrum voor Vrede en het Milieu, , ook al aanwezig op de Wereldvredeerassemblee in Praag, juni 1983.

**Nadat in december 1984 de Wereldvredeeraad bij monde van Romesh CHANDRA in Manilla een lans had gebroken voor nieuwe impulsen van de vredesbeweging in Zuid Oost Azië werd op 1 maart 1985 bekend dat in Japan, Nieuw Zeeland, Australië, Canada, op de Philippijnen en op de Fidji-eilanden een regionale campagne tegen de aanwezigheid van Amerikaanse kernraketten in Zuid Oost Azië werd gestart. Het doel zou ondermeer zijn de strijd van vredesgroepen in dat gebied te coördineren en nauwe banden te gaan onderhouden met kernwapentegenstanders in West Europa en de Verenigde Staten.

Opvallend was verder dat uit de Westeuropese plaatsingslanden door aanzienlijk meer belangstellenden aan de Dialoog werd deelgenomen dan in voorgaande jaren: de Westduitse landendelegatie was twee keer zo groot en telde nu 16 personen; uit Nederland kwamen in plaats van de gebruikelijke twee of drie nu opeens 17 vredesverontrusten; Italië ging van 3 naar 16; België van 1 naar 8; en het Verenigd Koninkrijk zag drie man extra naar Wenen gaan. Opvallend was ook de enorme toename van het aantal Oostenrijkse deelnemers, evenals de groei van de Zwitserse delegatie en de uitbreiding van de Zweedse deelname. Daar stond echter tegenover dat uit Denemarken slechts twee man naar Wenen waren gekomen in plaats van de negen in 1983.

Nadere bestudering leert verder dat van Oosteuropese zijde de delegaties, zeker in vergelijking met het Westen, relatief klein zijn - alleen al de Amerikaanse delegatie was met 36 man bijna even groot als die van Oost Europa en de Sovjetunie samen (38)-* maar wel bestaan uit personen die grote ervaring hebben op het gebied van dergelijke internationale vredesconferenties. Naast de al genoemde functionarissen van het ILF gaat het daarbij vooral om de volgende personen:

- 1 , Polen, hoofd van de Internationale Afdeling van de Poolse Boerenpartij en lid van de Poolse vredesraad ;
- 2 , Bulgarije, plaatsvervangend hoofd van de afdeling Internationale Relaties van de Bulgaarse Boerenpartij ;
- 3 , Bulgarije, plaatsvervangend hoofd van de afdeling Massainformatie en Media van het CC van de BCP ; plaatsvervangend eindredacteur van het partijdagblad Rabotnichesko Delo ;
- 4 , DDR, secretaris van de Democratische Boerenpartij ; vice president van de Friedensrat ;
- 5 Manfred FEIST , DDR, hoofd van de CC-afdeling Auslandsinformation van het SED ; lid WVR ;
- 6 , DDR, lid van het dagelijks bestuur en secretaris van het presidium van de Liberaal Democratische partij ; lid WVR ; vice-voorzitter DDR-interparlementaire groep ; vice president Friedensrat ;
- 7 , DDR, parlamentslid Ost-CDU ; secretaris Friedensrat ;

*Deze getallen geven de verhoudingen weer tussen de landendelegaties en houden geen rekening met Sovjets of Oost Europeanen die als vertegenwoordigers van internationale (al dan niet communistische mantel-) organisaties bij de bijeenkomst in Wenen aanwezig waren.

8 , USSR , Metropoliet van Krutisk en Colomna ; lid van
de synode van de ROK ;

9 , USSR, secretaris van de Sovjetvredesraad;

10 , USSR, lid presidium van het Sovjetvredescomite ;
secretaris van de Wereldvredesraad.

11 , USSR, Sovjetvrouwencomite.

Opmerkelijk is dat de Hongaren en de Tsjechoslowaken in hun delegaties geen personen hebben die zoals de bovenstaanden aan alle drie totnutoe gehouden Dialogen hebben deelgenomen.

Bovenstaande opsomming maakt duidelijk dat er met name voor de niet-communistische partijen in Oost Europa een rol is weggelegd waar het vredescontacten met ondermeer Westeuropese parlementariers betreft. De activiteiten van de Bulgaarse Boerenpartij in de richting van Nederlandse parlementariers lijkt daarbij geen op zichzelf staand verschijnsel.

Tot slot moet nog worden opgemerkt dat de Generaals voor de Vrede de grote afwezigen waren op de Derde Weense Dialoog.